

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie I./2023
Senát III

Nález:

spisová značka	III. ÚS 269/2022
populárny názov	Elektronický podpis a podanie dovolania
sudca spravodajca	Robert Šorl
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	12.01.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Koncipient môže zastúpiť advokáta aj pri podaní dovolania, čo znamená aj oprávnenie koncipienta elektronicky podpísať a elektronicky podať dovolanie, ak je na to splnomocnený. Aplikácia ustanovenia § 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku (dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom) v zmysle, že advokát je výlučná osoba oprávnená dovoliť spísať a podať a nemôže to za neho urobiť jeho advokátsky koncipient, nesmeruje k naplneniu jeho účelu, ale ide o zjavne nedôvodnú a formalistickú právnu úvahu pri výklade procesných predpisov.
skutkový stav a základné fakty	Uznesením z 27. januára 2022 (ďalej len "napadnuté uznesenie") najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa v civilnom spore s poukazom na § 447 písm. e) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého najvyšší súd odmietne dovolanie, ak neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP, podľa ktorého dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie bolo podané tak, že z elektronickej schránky advokátky sťažovateľa bola jej advokátskou koncipientkou odoslaná elektronická správa, ktorú koncipientka podpísala svojím kvalifikovaným elektronickým podpisom. Advokátska koncipientka mala prístup do elektronickej schránky advokátky na základe splnomocnenia, ktoré jej advokátka sťažovateľa udelila na prácu s jej elektronicou schránkou prostredníctvom stránky slovensko.sk. Prílohou elektronickej správy z elektronickej schránky advokátky sťažovateľa bolo dovolanie sťažovateľa, ktoré bolo zachytené na hlavičkovom papieri jeho advokátky a bolo elektronicky podpísané kvalifikovaným elektronickým podpisom advokátskej koncipientky prostredníctvom stránky slovensko.sk a cez elektronicú schránku advokátky. Prílohou elektronickej správy bolo aj plnomocnenstvo sťažovateľa udelené advokátke na podanie dovolania s požadovanou konverziou.
z odôvodnenia	Pre posúdenie ústavnej sťažnosti sťažovateľa je rozhodné posúdenie toho, či môže advokát na podpísanie a podanie dovolania splnomocniť svojho koncipienta. Ak odpoveď na túto otázku bude kladná, treba posúdiť, či pri

elektronickom podaní dovolania prostredníctvom elektronickej schránky advokáta postačuje na podpísanie a podanie elektronického podania advokátskym koncipientom oprávnenie, ktoré mu na účely elektronickej komunikácie bolo udelené advokátom podľa § 13 ods. 4 písm. g) bodu 1 v spojení s § 13 ods. 6 a 7 zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-governmente).

Podľa § 429 CSP dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. S poukazom na citované ustanovenie najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa. Najvyšší súd uviedol, že z jeho ustálenej rozhodovacej praxe k otázke osobitnej podmienky povinného zastúpenia advokátom vyplýva, že ak dovolanie bolo spísané a podpísané advokátskym koncipientom, ide o neodstrániteľnú podmienku prípustnosti dovolania s následkom jeho odmietnutia, ak bol dovolateľ o povinnom zastúpení poučený v rozhodnutí odvolacieho súdu (R 78/2018). Ak bolo dovolanie autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom advokátskeho koncipienta, nie je splnená zákonná podmienka spísania a podpisania dovolania advokátom a tento nedostatok dovolania nemožno po uplynutí lehoty na podanie dovolania odstrániť (R 49/2020).

Podľa ústavného súdu nemožno za ústavne udržateľné považovať právne názory vyjadrené v rozhodnutiach najvyššieho súdu R 78/2018 a R 49/2020, ktoré žiadajú od dovolateľov podpísanie dovolania výlučne advokátom bez možnosti hoc aj výslovného splnomocnenia na podpísanie dovolania advokátskym koncipientom. Nemožno spochybňovať význam formalít a podmienok konania, ktoré musia byť dodržané v konaní pred súdmi. Tieto obmedzenia a ich výklad však nemôžu neprimeraným spôsobom obmedziť jednotlivca v prístupe k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by právo na prístup k súdu bolo spochybnené vo svojej podstate, a preto sa pri posudzovaní splnenia formálnych podmienok a náležitostí konania treba vyhnúť prehnanému formalizmu, ktorý by zasahoval do zásad spravodlivého procesu.

Je nesporné, že sťažovateľ na podanie dovolania splnomocnil advokátku. Z podaného dovolania je zrejmé, že dovolanie nebolo spísané sťažovateľom bez zastúpenia, ale bolo spísané advokátkou. Sťažovateľ teda naplnil účel zákona, a to tým, že súdu bolo v lehote doručené dovolanie spísané a podané kvalifikovanou osobou. Preto by bolo príliš formalistické uzavrieť, že podmienku v druhej vete § 429 ods. 1 CSP (dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom) treba vykladať tak, že advokát je výlučná osoba oprávnená dovolanie spísať a nemôže to za neho urobiť jeho advokátsky koncipient. Napokon, pojem spísanie dovolania je pomerne nejasný. Z účelu, ktorým uvedené ustanovenie sleduje, možno dôvodiť, že pod tento pojem spadá jednak napísanie 6 dovolania, jeho podpísanie, ako aj podanie. Uvedené ustanovenie má precizovať podmienku, aby advokát dovolanie už napísal a podal. Inak povedané, dovolanie má byť pripravené pod odborným dohľadom advokáta. Ustanovenie zjavne nesmeruje k tomu, aby bolo dovolanie vytvorené výlučne splnomocneným advokátom. Koniec koncov to, kto dovolanie vytvoril, sa nedá nijako overiť. Navyše, je úplne prirodzené, ak advokát spísaním dovolania poverí v rámci pracovných úloh svojho koncipienta. Zodpovednosť za jeho kvalitu však nesie on sám.

Splnomocnenie udelené koncipientovi na podpísanie, či dokonca podpisovanie a odosielanie podaní je skôr spôsobom racionalizácie práce advokáta a určite nie cieľovým obchádzaním procesnej povinnosti zastúpenia advokátom. Najvyšší súd však v tomto prípade uprednostnil doslovný jazykový výklad, ktorý nie je ústavne udržateľný, pretože je v rozpore s účelom § 429 CSP a v rozpore so systematickým a historickým výkladom. Výklad, ktorý prijal najvyšší súd, je výsledkom formalizácie osobitných elektronických úkonov, ktorými boli nahradené dovtedy rozumne nekontrolovateľné úkony vlastnoručného podpisu, vloženia do obálky a odoslania zásielky na poštu či do podateľne súdu. Takáto formalizácia, ktorej výsledkom je spochybňovanie skutočnej vôle dovolateľa byť zastúpený advokátom a advokáta podať v jeho mene dovolanie, je ústavne

	<p>neudržateľná. Ide o neprimeranú prísnosť a nevyváženosť medzi požiadavkami, ktoré sú kladené na dovolateľa, a jeho reálnymi úkonmi, ktorými sa ich snažil s dostatočnou obozretnosťou naplniť</p> <p>Čo sa týka relevancie elektronických podaní, elektronické podanie má rovnaké účinky ako podanie v listinnej podobe, pokiaľ bolo autorizované podľa § 23 ods. 1 zákona o e-Governmente. Možno teda povedať, že pokiaľ bolo elektronické podanie realizované osobou, ktorá bola na podanie a podpísanie tohto podania splnomocnená oprávnením na prístup a disponovanie podľa § 13 ods. 4 písm. g) bodu 1 zákona o e-Governmente, ide o riadne realizované elektronické podanie. Oprávnenie podľa § 13 ods. 4 písm. g) zákona o e-Governmente je tak splnomocnením na prístup a dispozíciu s elektronickou schránkou, ktoré zahŕňa aj právo zástupcu na prijímanie, podpisovanie, odosielanie správ, prípadne na iné úkony, ktoré spadajú do pojmu disponovať elektronickou schránkou. V opačnom prípade by nemalo oprávnenie podľa § 13 ods. 4 zákona o e-Governmente žiadny praktický význam.</p> <p>Ak aj existencia tohto osobitného splnomocnenia nebola preukázaná a súdu nestačila samotná skutočnosť, že advokátska koncipientka reálne a technicky mohla tieto úkony z elektronickej schránky, ktorej majiteľkou je advokátka, vykonať, mohol si súd toto splnomocnenie dodatočne vyžiadať. Súdy nedostatok preukázania splnomocnenia odstraňujú prostredníctvom výzvy na jeho doloženie, pretože nedostatok zastúpenia sa považuje za nedostatok podmienky konania (najvyšší súd, sp. zn. 1Cdo/152/2010). Tento záver treba vziať na doplnenie substitučného splnomocnenia pre advokátsku koncipientku. Súdy nemôžu nedostatky určitých procesných úkonov a nedostatok procesných podmienok nezvratne sankcionovať (II. ÚS 350/2021).</p> <p>Preto splnomocnenie udelené advokátskej koncipientke elektronicky prostredníctvom funkcie portálu slovensko.sk na účely vstupu a disponovania s elektronickou schránkou advokátky pokrýva aj úkon podpísania elektronickej správy kvalifikovaným elektronickým podpisom, podpísania dovolania kvalifikovaným elektronickým podpisom a úkon ich odoslania súdu.</p> <p>V podstate ide o splnomocnenie rovnakého druhu, ako keď advokát splnomocní svojho koncipienta či iného administratívneho zamestnanca na čisto administratívne úkony ako preberanie a otváranie poštových zásielok či ukladanie listinných podaní advokáta do poštových obálok. Keďže ide o úkony skôr administratívno-technické, ide o prirodzený organizačný postup advokáta na výkon advokácie v elektronickej dobe. Výklad najvyššieho súdu je však popretím toho, že elektronickej doba sa má spájať s uľahčením komunikačných procesov. Ide o výklad, ktorý formalistickou redukciou popiera nielen dobu, no predovšetkým skutočnú vôľu a so zákonom súladnú vôľu sťažovateľa dať sa pri podaní dovolania zastúpiť advokátom a skutočnú vôľu advokáta v mene sťažovateľa podať dovolanie, ktoré na základe jeho splnomocnenia podpíše a elektronicky odošle jeho koncipient.</p> <p>Záver najvyššieho súdu o tom, že dovolateľ nebol v dovolaní zastúpený advokátom, je výsledkom takej aplikácie ustanovenia procesného predpisu – § 429 ods. 1 CSP, ktorý nesmeruje k naplneniu jeho účelu. Preto ide o zjavne nedôvodnú a formalistickú právnu úvahu pri výklade procesných predpisov, ktorej následkom je porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z toho dôvodu bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavnej sťažnosti vyhovelé a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušené s tým, že vec sa mu vracia na ďalšie konanie.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov</p>	<p>NS SR: R 78/2018, R 49/2020</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	

klúčové slová	advokát, advokácia-zastúpenie advokátom práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu dovolanie-prípustnosť
spisová značka	III. ÚS 356/2022
populárny názov	Náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	08.12.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Z hľadiska práva na obhajobu [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] ako imanentnej súčasť spravodlivého procesu je potrebné posúdiť aj to, či skôr konajúce súdy (v komplexe ich rozhodnutí) svoje relevantné závery náležite odôvodnili vo všetkých podstatných okolnostiach pre rozhodnutie. V tomto smere nepostačuje, ak najvyšší súd svoje rozhodnutie v jeho relevantnej časti zdôvodní v zásade iba všeobecnými konštatáciami a citáciami svojej skoršej judikatúry, ktoré síce priradí k jednotlivým dovolacím námietkam a tieto prepojí s dovolacími dôvodmi podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, avšak v konkrétnostiach dovolacích námietok svoje závery žiadnym spôsobom nevysvetlí a neobjasní.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu uznaný vinným v bode 1 zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) a ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 138 písm. a) a b) Trestného zákona, zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 a 2 písm. a) a b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona a § 139 ods. 1 písm. c) a § 127 ods. 5 Trestného zákona a v bode 3 zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) a § 127 ods. 5 Trestného zákona. Sťažovateľ podal voči rozsudku okresného súdu odvolanie, na základe ktorého krajský súd zrušil podľa § 321 ods. 1 písm. d) a ods. 2 Trestného poriadku rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bolo sťažovateľovi uložené ochranné opatrenie – ochranný dohľad, ako aj vo výroku, ktorým bolo uložené obžalovanému obmedzenie v zmysle nepribližovať sa k poškodenej a k jej dcére na vzdialenosť menšiu ako 5 m, resp. približovať sa k jej obydliu. Zároveň krajský súd podľa § 319 Trestného poriadku odmietol odvolanie sťažovateľa. Sťažovateľ sa obrátil na najvyšší súd s dovolaním založenom na dôvodoch podľa § 371 ods. 1 písm. b), c), e), g), i) a l) Trestného poriadku, o ktorom najvyšší súd rozhodol uznesením z 26. februára 2020 tak, že ho podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.
z odôvodnenia	V podanom dovolaní sťažovateľ vo vzťahu k odôvodneniu rozhodnutia krajského súdu namietal, že toto bolo nedostatočne odôvodnené až v takej intenzite, že to má za následok porušenie jeho práva na obhajobu, čo zakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, keďže krajský súd sa vôbec nevysporiadal viacerými podstatnými odvolacími námietkami. Tieto sa týkali nezachovania totožnosti skutku, absencie uvedenia dôvodov, pre ktoré okresný súd nevyhovel opakovaným návrhom sťažovateľa na vykonanie dôkazov, nezákonného spôsobu zabezpečenia a vykonania niektorých dôkazov, nesprávnej právnej kvalifikácie skutku na základe nesprávneho posúdenia vzťahu medzi sťažovateľom a poškodenej, nejasného procesného postavenia maloletej dcéry poškodenej, ako aj nedostatočného odôvodnenia uloženého, podľa sťažovateľa neprimeraného trestu. Krajský súd sa podľa tvrdenia sťažovateľa uvedeného v jeho dovolaní nevysporiadal ani s odvolaním nastolenou otázkou, či je možné jednotlivé skutky považovať z hľadiska ich povahy a intenzity za také, ktoré mohli tvoriť základ pre jeden trváci trestný čin.

Ďalej v dovolaní namieta, že krajský súd nedôvodne zamietol jeho odvolanie v časti týkajúcej sa uloženého ochranného dohľadu, ktorý nemal podľa jeho názoru oporu v § 76 Trestného zákona, pričom rovnakej námietke uplatnenej v odvolaní prokurátora krajský súd vyhovel. Namieta, že mu okresný súd aj krajský súd odopreli možnosť nazrieť do trestného spisu, pričom tohto práva sa dožadoval opakovane a písomne, pričom nedostal ani len odpoveď na túto žiadosť.

Napokon, rovnako ako v konaní pred okresným a krajským súdom, namieta v dovolaní nezákonné zloženie senátu okresného súdu.

Po vykonanom prieskume napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v medziach dôvodov ústavnej sťažnosti ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd napadnuté uznesenie v jeho relevantnej časti zdôvodnil v zásade iba všeobecnými konštatáciami a citáciami svojej skoršej judikatúry, ktoré síce priradil k jednotlivým dovolacím námietkam a tieto prepojil s dovolacími dôvodmi podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, avšak v konkrétnostiach dovolacích námietok svoje závery žiadnym spôsobom nevysvetlil a neobjasnil.

V prvom rade ústavný súd konštatuje, že závery najvyššieho súdu týkajúce sa dovolacích námietok, ktorými sťažovateľ poukázal na nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu a okresného súdu, neobstoja v konfrontácii s aktuálnou rozhodovacou činnosťou ústavného súdu vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pod ktorý najvyšší súd subsumoval uvedenú časť argumentácie sťažovateľa.

Ústavný súd už konštatoval, že z hľadiska práva na obhajobu [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] ako imanentnej súčasť spravodlivého procesu je potrebné posúdiť aj to, či skôr konajúce súdy (v komplexe ich rozhodnutí) svoje relevantné závery náležite odôvodnili vo všetkých podstatných okolnostiach pre rozhodnutie (k tomu pozri napr. IV. ÚS 546/2020, IV. ÚS 156/2022, I. ÚS 24/2022). Je potrebné zdôrazniť, že najvyšší súd sám dôkazy nehodnotí, avšak posúdi, či sa s kritickou otázkou prijateľne (udržateľne) vysporiadal súd, ktorého rozhodnutie dovolací súd preskúmava [čo si z hľadiska dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vyžaduje prvotné posúdenie podľa odseku 4 tohto ustanovenia]. Pri hodnotení rozhodnutia súdu nižšieho stupňa dovolacím súdom nie je prekážkou ani § 371 ods. 7 Trestného poriadku, ktorý pokrýva nemožnosť atakovania (len) odôvodnenia rozhodnutia bez smerovania k odlišnému rozhodnutiu vo veci samej (výrokom dovolaním napadnutého rozhodnutia). Ústavný súd preto konštatuje, že najvyšší súd vo svojom napadnutom uznesení neposkytol odpoveď na sťažovateľmi nastolenú konkrétnu otázku, ktorá bola pre daný prípad relevantná a mohla mať vplyv na výsledok konania (Luka proti Rumunsku z 21. 7. 2009, sťažnosť č. 34197/02, bod 52) a na ktorú sa žiadala konkrétna a vyčerpávajúca odpoveď (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91, bod 30).

Ústavný súd napriek tomu, že predmet konania vymedzil prijatím ústavnej sťažnosti iba vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, prihliadol pri posúdení dôvodnosti ústavnej sťažnosti aj na odôvodnenie rozsudkov nižších stupňov a konštatuje, že ani odvolací súd nedal na viaceré odvolacie námietky sťažovateľa také odpovede, na ktoré by postačovalo zo strany dovolacieho súdu iba odkázať, čo platí aj vo vzťahu medzi odôvodnením rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu.

Takto je možné posúdiť aj spôsob, akým sa najvyšší súd a krajský súd (ne)vysporiadali s námietkou subsumovanou pod § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku vo vzťahu k postupu pri pribratí znalca ad hoc, ktorého závery boli okresným súdom hodnotené ako nepriamy dôkaz spochybňujúci obhajobu sťažovateľa, či s procesným postavením maloletej dcéry poškodenej. 34. Právnu argumentáciu najvyššieho súdu na posúdenie týchto dovolacích dôvodov ústavný súd v tomto náleze bližšie hodnotiť nebude. Bráni mu v tom

	<p>ústavný princíp sebaobmedzenia a ústavnej zdržanlivosti (PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011, IV. ÚS 279/2018), keďže vecou sa bude najvyšší súd ako dovolací súd opätovne zaoberať.</p> <p>Sťažovateľ si v ústavnej sťažnosti uplatnil aj nárok na finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo, a to spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, III. ÚS 140/07, III. ÚS 187/2017, III. ÚS 342/2018, III. ÚS 169/2020, III. ÚS 298/2021, III. ÚS 481/2021). Zohľadňujúc predovšetkým charakter a intenzitu porušenia základného práva sťažovateľa, ústavný súd dospel k záveru, že len vyslovenie porušenia základného práva a s tým spojené zrušenie napadnutého uznesenia v danom prípade je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Preto mu primerané finančné zadosťučinenie nepriznal.</p> <p>V zmysle uvedeného tak ústavný súd vyslovil porušenie sťažovateľom označeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré zrušil a vec vrátil mu na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESĽP a iných súdov	IV. ÚS 546/2020, IV. ÚS 156/2022, I. ÚS 24/2022
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	dovolanie-dovolacie dôvody

spisová značka	III. ÚS 365/2022
populárny názov	Dôsledok nezaplatenia súdneho poplatku
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	20.12.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1
analytická právna veta	Krajský súd postupoval v intenciách mantinelov (medzi podľa čl. 51 ods. 1 ústavy) ohraničujúcich priestor, v ktorom sa sťažovateľ pri dovolávaní sa súdnej ochrany mohol pohybovať, pretože len dôsledne rešpektoval súčasné znenie § 14 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov a v ňom zákonodarcom nariadený zákaz prihliadnuť na zaplatenie súdneho poplatku po uplynutí na to určenej lehoty.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ ako žalobca navrhoval krajskému súdu prieskum rozhodnutí orgánov štátnej daňovej správy, ktorými mu bol vyrubený rozdiel dane 10 350 eur. Nesplnil však povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podanie všeobecnej správnej žaloby, preto ho krajský súd vyzval na zaplatenie súdneho poplatku v lehote 10 dní od doručenia výzvy pod následkom zastavenia konania podľa § 10 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“). V určenej lehote 10 dní nebol súdny poplatok zaplatený. Krajský súd uznesením vyššieho súdneho úradníka konanie o všeobecnej správnej žalobe zastavil, pretože sťažovateľ aj napriek poučeniu o zastavení konania ako následku nezaplatenia poplatku v lehote od doručenia výzvy tento neuhradil. Sťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu sťažnosť, v ktorej dôvodil, že postup krajského súdu považuje za bezdôvodné a protiústavné odňatie práva

	<p>na spravodlivý proces. Poukázal na rozhodnutie ústavného súdu č. k. III. ÚS 203/08-31 z 2. októbra 2008 a zdôraznil, že v čase vydávania uznesenia o zastavení konania už mal krajský súd úhradu súdneho poplatku viac ako jeden mesiac na bankovom účte.</p> <p>Krajský súd uznesením z 27. apríla 2022 sťažnosť sťažovateľa zamietol (ďalej len "napadnuté rozhodnutie"). Krajský súd sa nestotožnil s interpretáciou § 14 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, tak ako ju predostrel sťažovateľ, tvrdiaci neprípustnosť výkladu, podľa ktorého nedodržanie lehoty na zaplatenie súdneho poplatku znamená automaticky zastavenie konania. Na zaplatenie súdneho poplatku po lehote totiž krajský súd prihliadať nemôže, pretože ide o skutočnosť, ktorá nastala po uplynutí lehoty na jeho zaplatenie. Rozhodnutie ústavného súdu uvádzané sťažovateľom pochádza z obdobia, keď platila iná právna úprava.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Z ustanovení § 10 ods. 1 až 3 a § 14 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch podľa názoru ústavného súdu vyplýva, že do 30. júna 2017 zákonodarca konajúcemu súdu prikazoval, aby v prípade nerešpektovania výzvy na zaplatenie súdneho poplatku uprednostnil právo na prístup súdu, ak k zaplateniu súdneho poplatku došlo do konca lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu o zastavení konania. Tento príkaz s účinnosťou od 1. júla 2017 však zákonodarca z právnej úpravy nielenže vypustil, ale zároveň zavedením nového pravidla explicitne zakazujúceho v sťažnosti proti uzneseniu o zastavení konania namietat' skutočnosti, ktoré nastali po uplynutí lehoty na zaplatenie súdneho poplatku (§ 14 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch), zakázal súdu rozhodujúcemu o zastavení konania prihliadať na prípadné zaplatenie súdneho poplatku po uplynutí lehoty určenej vo výzve. Zároveň tým zákonodarca nanovo určil medze v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy, pri rešpektovaní ktorých sa sťažovateľ môže domáhať svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Sťažovateľom napadnuté rozhodnutie takto nepredstavuje len reflexiu podústavného poplatkového práva, ale aj postoj krajského súdu k normatívne vyjadrenej predstave zákonodarcu o obmedzení prístupu k súdu v prípade nezaplatenia súdneho poplatku vykazujúcej nespornú ústavnú relevanciu.</p> <p>Ústavný súd vníma sťažovateľovu nespokojnosť s výsledkom konania o jeho správnej žalobe. Súdny poplatok totiž v konečnom dôsledku zaplatil, no konanie bolo aj tak zastavené. Krajský súd však postupoval v intenciách mantinelov (medzí podľa čl. 51 ods. 1 ústavy) ohraničujúcich priestor, v ktorom sa sťažovateľ pri dovoľávaní sa súdnej ochrany mohol pohybovať. Dôsledne totiž rešpektoval § 14 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch a v ňom zákonodarcom nariadený zákaz prihliadnuť na zaplatenie súdneho poplatku po uplynutí na to určenej lehoty. Preto nespokojnosť sťažovateľa je viac nespokojnosťou s konceptom normatívnej vôle zákonodarcu, ktorá sa prostredníctvom rozhodnutia krajského súdu prejavila na jeho prípade. Naznačuje to aj podanie sťažovateľa doručené ústavnému súdu 2. novembra 2022, v ktorom sa jeho kritika napadnutého rozhodnutia krajského súdu veľmi prirodzene prelína s kritikou právnej úpravy účinnej od 1. júla 2017.</p> <p>Ústavný súd už v minulosti judikoval právny názor, podľa ktorého „o ústavne významnej neprimeranosti pri právno-aplikačnej činnosti možno uvažovať len vtedy, ak aplikovaná právna norma dáva konajúcemu orgánu verejnej moci priestor na úvahu pri skúmaní splnenia podmienok hypotézy, dispozície alebo sankcie. Naopak, ak konajúci orgán verejnej moci nemá právnu normou vytvorený žiaden diskrečný priestor a pri zistení splnenia podmienok jej hypotézy je povinný vyvodit' jediný možný právny následok, potom možno hovoriť už len o neproporcionalite právnej úpravy tvoriacej právny základ na konanie orgánu verejnej moci, a nie o neproporcionalite aplikácie práva“ (III. ÚS 575/2012, uverejnené v ZNaU pod č. 80/2012).</p> <p>Sťažovateľov prípad spĺňa parametre citovaného právneho názoru ústavného súdu. Senát ústavného súdu však v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemá právomoc posudzovať a rozhodovať o prípadnom nesúlade zákonnej regulácie</p>

	<p>poplatkového práva s ústavou a nedisponuje ani legitímáciou na podanie návrhu na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy. Konajúci všeobecný súd (v sťažovateľom prípade krajský súd) zas nie je oprávnený neaplikovať právnu normu, ak sa domnieva, že je táto v rozpore s ústavou. Jedinou možnosťou, ktorú mu ústavné právo ponúka, je prerušiť konanie a obrátiť sa na ústavný súd s návrhom na začatie konania o súlade právnych predpisov. Krajský súd však k presvedčeniu o neústavnosti podústavného konceptu sankcionovania nesplnenia povinnosti zaplatiť súdny poplatok zjavne nedospel, keďže konanie o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku neprerušil a na ústavný súd sa návrhom na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy neobrátil.</p> <p>Sťažovateľ preto už nemá ďalšie možnosti, ako zvrátiť výsledok konania o jeho všeobecnej správnej žalobe. Ústavný súd už len pripomína, že až od 1. januára 2025 dôjde k podstatnej zmene ústavnej koncepcie, ktorá bude z pohľadu sťažovateľa želaná a ktorá bude spočívať v oprávnení fyzickej osoby alebo právnickej osoby navrhnuť v ústavnej sťažnosti, aby senát ústavného súdu prerušil konanie a podal podľa čl. 125 ods. 1 ústavy návrh na preskúmanie súladu právneho predpisu, ktorý sa týka sťažovateľovej veci, s právnym predpisom vyššej právnej sily. Do 31. decembra 2024 však navrhovateľ konania podľa čl. 127 ods. 1 a ani senát ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy takýmto oprávnením nedisponuje.</p> <p>Z uvedených dôvodov ústavnej sťažnosti ústavný súd nevyhovel.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	poplatok-nezaplatenie poplatok-súdny konanie-zastavenie

spisová značka	III. ÚS 454/2022
populárny názov	Odôvodnenie príkazu na prehliadku priestorov
sudca spravodajca	Robert Šorl
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	12.01.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 [nezadané] Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 16 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 19 ods. 2 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Vzhľadom na to, že výkonom príkazu na prehliadku priestorov dochádza k zásahu do práva na súkromie, je dôležité, aby prokurátor a policajť racionálne odôvodnili potrebu vykonania prehliadky konkrétnymi skutočnosťami zaoberajúcimi sa (i) legitímnym cieľom – verejným záujmom na odhalení trestnej činnosti, ako aj (ii) proporčionalitou, teda tým, či vykonanie prehliadky priestorov prevažuje nad ochranou súkromia. Prokurátor a policajť musia skúmať najmä, či (i) existuje dôvodné podozrenie, že v obydlí sa nachádza vec dôležitá pre trestné konanie, (ii) je dané nebezpečenstvo zničenia či straty tejto veci, (iii) je možné vec zaistiť menej invazívne ako prehliadkou priestorov, osobitne preto, že výkonom postihnutá osoba nemá oprávnenie dať príkaz preskúmať

	všeobecným súdom.
skutkový stav a základné fakty	<p>Dňa 1. decembra 2020 vydal vyšetrovateľ príkaz na prehliadku priestorov v administratívnom komplexe, ktorý užívajú sťažovatelia. Prehliadka bola odôvodnená podozrením, že v týchto priestoroch sa nachádzajú veci súvisiace s trestným konaním, ktoré začalo 25. júna 2015 za trestné činy zneužívania právomoci verejného činiteľa, prijímania úplatku, ohrozenia dôvernej a vyhradenej skutočnosti a podplácania.</p> <p>Podľa odôvodnenia príkazu z vyšetrovania vyplýva podozrenie z manipulácie, nekalých, resp. nezákonných praktík nielen pri spáchaní skutkov, ale aj počas vyšetrovania trestnej činnosti. V príkaze je ďalej uvedené, že nariadenie prehliadky je podporené aj USB kľúčom, ktorý bol zaistený pri prehliadke 16. októbra 2018, ako aj z písomnosti zaistenej počas prehliadky iných priestorov z 22. októbra 2020.</p> <p>S príkazom bez ďalšieho 1. decembra 2020 súhlasil prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry.</p> <p>ti príkazu na prehliadku sťažovatelia namietajú, že (i) nebolo dané podozrenie, že v ich priestoroch sa nachádzajú veci dôležité pre trestné konanie, (ii) príkaz bol vydaný v trestnej veci, ktorá prebieha od roku 2015, a je nelogické, aby sa po takom dlhom čase a vo veci skutku, ktorý sa mal stať v roku 2006, nejaké relevantné veci nachádzali v priestoroch sťažovateľov, (iii) zmluvy a súvisiace písomnosti k vzťahu Barkont,s.r.o. a IDENTITA, s.r.o. už boli vydané, (iv) príkaz nie je riadne odôvodnený, pretože neobsahuje skutočnosti, ktoré by odôvodňovali podozrenie, že v priestoroch sa nachádzajú veci dôležité pre trestné konanie, a odôvodnenie je len veľmi všeobecné, keď odkazuje na nešpecifikované dôkazy, (v) veci, ktoré majú byť prehliadkou získané, sú vymedzené vágne a demonštratívne, čo dáva neobmedzený priestor na hľadanie čohokoľvek bez možnosti vydania vecí na výzvu, (vi) príkaz neobsahuje presné popísanie priestorov, povinnosť strpieť prehliadku, poučenie o možnosti vydať vec a opis skutku, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie.</p> <p>Pri prehliadke sťažovatelia namietajú, že (i) bezpečnostná prehliadka, ako ju označili policajti, nemá oporu v Trestnom poriadku, (ii) vykonávanie prehliadky bolo neprípustne medializované, (iii) prehliadka nebola nevyhnutná, pretože trestné konanie začalo ešte v roku 2015 a obvinený spolupracoval s orgánmi činnými v trestnom konaní, (iv) nebol im doručený príkaz na vykonanie prehliadky, (v) nebola im daná výzva na dobrovoľné vydanie hľadaných vecí, (vi) nebolo im umožnené zúčastniť sa prehliadky a ani o tom neboli poučení, (vii) prehliadka bola vykonaná bez nezúčastnenej osoby, (viii) nebolo im doručené potvrdenie o výsledku prehliadky a prevzatí vecí.</p>
z odôvodnenia	<p>Vo vzťahu k príkazu na prehliadku je potrebné uviesť, že ochrana obydlia je súčasťou širšej kategórie ochrany súkromia, ktorá je zakotvená vo viacerých článkoch ústavy (čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2, čl. 21 ods. 1), no v dohovore je obsiahnutá len v čl. 8. Základné práva podľa ústavy treba vykladať v intenciách dohovoru, a teda rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) (II. ÚS 467/2022, bod 6, I. ÚS 479/2022, bod 31, II. ÚS 792/2016, bod 15.1, IV. ÚS 347/2002, bod 15). Pri sťažnostiach pre porušenie čl. 8 dohovoru ESLP upriamuje pozornosť na skúmanie ospravedlniteľnosti takéhoto zásahu z pohľadu limitov vymedzených čl. 8 dohovoru. Najprv nastupuje posúdenie legality, teda či k zásahu došlo na základe zákona, následne legitímnosti, teda či k zásahu došlo pre účely niektorého zo záujmov podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru, a napokon proporcionality, teda či zásah bol nevyhnutný na dosiahnutie sledovaného cieľa. V záujme rešpektovania proporcionality ESLP zvýraznil potrebu selektovať z viacerých dostupných možností pre dosiahnutie cieľa tak, aby bola zachovaná rovnováha medzi právom jednotlivca na súkromie a záujmami štátu (rozsudok Peck v. Spojené kráľovstvo z 28. 1. 2003 o sťažnosti č. 44647/98).</p> <p>Z hľadiska posúdenia zákonnosti zásahu je potrebné sa zobrať, či v zmysle čl. 8</p>

dohovoru došlo k vykonaniu prehliadky priestorov na základe písomného a odôvodneného príkazu sudcu. Podústavné trestné právo zveruje podľa § 101 Trestného poriadku právomoc rozhodovať o príkaze 5 na prehliadku priestorov v prípravnom konaní prokurátorovi alebo policajtovi so súhlasom prokurátora. Z obsahu príkazu na vykonanie prehliadky priestorov vyplýva, že ho vydal vyšetrovateľ so súhlasom prokurátora. Z hľadiska posúdenia legality je zrejmé, že príkaz bol vydaný v stanovenej forme a obsahuje odôvodnenie, čím naplňa zákonné náležitosti príkazu.

Otázka, či odôvodnenie príkazu spĺňa aj ústavné požiadavky v zmysle čl. 8 dohovoru v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy, je predmetom ústavného prieskumu, ktorého obsahom je preskúmanie toho, či sa prokurátor a policajt primerane zaoberal posudzovaním kritérií legitimacy a proporcionality nariadenia prehliadky, ktorú uprednostnili pred hodnotou základného práva na ochranu súkromia.

Požiadavky na kvalitu odôvodnenia príkazov sa odvíjajú aj od štádia trestného konania. V počiatočných štádiách trestného konania nemožno od odôvodnenia príkazov vyžadovať takú kvalitu, aká sa vyžaduje od rozhodnutí, ktorými sa trestné konanie alebo jeho štádium finalizuje. Orgán činný v trestnom konaní v počiatočnom štádiu konania vyhľadáva dôkazy, a preto nedisponuje takým množstvom informácií na odôvodnenie príkazov, keďže informácie dôležité pre trestné konanie na základe príkazov získava (IV. ÚS 347/2022, bod 12 – 13). Vzhľadom na to, že výkonom príkazu na prehliadku priestorov dochádza k zásahu do práva na súkromie, je dôležité, aby prokurátor a policajt racionálne odôvodnili potrebu vykonania prehliadky konkrétnymi skutočnosťami zaoberajúcimi sa (i) legitímnym cieľom – verejným záujmom na odhalení trestnej činnosti, ako aj (ii) proporcionalitou, teda tým, či vykonanie prehliadky priestorov prevažuje nad ochranou súkromia (II. ÚS 467/2022 bod 8 – 10, III. ÚS 455/2022, bod 16). Prokurátor a policajt musia skúmať najmä, či (i) existuje dôvodné podozrenie, že v obydlí sa nachádza vec dôležitá pre trestné konanie, (ii) je dané nebezpečenstvo zničenia či straty tejto veci, (iii) je možné vec zaistiť menej invazívne ako prehliadkou priestorov. To umocňuje požiadavku racionálneho odôvodnenia príkazu. Osobitne preto, že výkonom postihnutá osoba nemá oprávnenie dať príkaz preskúmať všeobecným súdom.

K námietke sťažovateľov, že neexistovalo dôvodné podozrenie, že v ich priestoroch sa nachádzajú veci dôležité pre trestné konanie, treba uviesť, že prokurátor a vyšetrovateľ je povinný podľa § 99 ods. 1 a 2 Trestného poriadku skúmať, či existuje z dosiaľ zistených skutočností miera poznatkov, ktoré nasvedčujú tomu, že v priestoroch, v ktorých sa má vykonať prehliadka, sa nachádza vec dôležitá pre trestné konanie. Pri posúdení dôvodnosti vydania príkazu je potrebné vyhodnotiť charakter informácií vyplývajúcich z dosiaľ zadovážených dôkazov. Príkaz súvisel s trestným stíhaním začatým uznesením z júna 2015 za zločiny, ku ktorým malo dôjsť ešte v roku 2006. Vzhľadom na dlhší odstup od začatia trestného stíhania a ešte dlhší odstup od spáchania skutkov bolo nevyhnutné skúmať, či je proporčné ustúpiť základnému právu na ochranu súkromia sťažovateľov v prospech vyšetrenia skutku. Uplynutie nepochybne dlhej doby od začatia trestného stíhania a od údajného spáchania skutkov oslabuje dôvodnosť podozrenia, že podozrivé osoby budú mať veci dôležité pre trestné konanie. Tieto okolnosti však v príkaze vôbec neboli skúmané a absentujú v ňom akékoľvek okolnosti, z ktorých by bolo možné dospieť k záveru, že po takom dlhom čase sa v priestoroch nachádzajú veci dôležité pre trestné stíhanie.

K námietke sťažovateľov, že prehliadka bola nariadená aj pre účely získania vecí, ktoré už vyšetrovateľ mal k dispozícii a že nebolo preukázané, že účel prehliadky možno dosiahnuť aj iným spôsobom a že príkaz nie je odôvodnený, je potrebné uviesť, že prokurátor a vyšetrovateľ pred vydaním príkazu mali skúmať, či (i) je možné dôvodne predpokladať, či veci uvedené v príkaze sa budú nachádzať v priestoroch, (ii) hrozí nebezpečenstvo zničenia či straty vecí v dôsledku nenariadenia prehliadky a (iii) je možné veci zaistiť menej invazívnym

spôsobom. V odôvodnení príkazu je len všeobecne uvedené, že zo skutkových okolností popísaných v skutkovej vete uznesenia o začatí trestného stíhania, ako aj z vykonaného dokazovania, najmä výsluchov svedkov, listinných, ako aj iných dôkazov vyplýva, že je potrebné zaistiť veci tak, ako sú uvedené vo výroku príkazu. Skutkové okolnosti však v odôvodnení príkazu nie sú vôbec popísané. Ďalej nie je zrejmé, aké dokazovanie bolo vykonané, ani čo bolo zistené z výsluchov svedkov, listinných a iných dôkazov, keďže chýbajú akékoľvek úvahy o tom, čo malo vyplývať z výpovedí a listinných a iných dôkazov. Prokurátor a policajt sa vôbec nezaoberali zhrnutím dosiaľ zistených skutočností vyplývajúcich z vykonaných dôkazov svedčiacich podozreniu, že v priestoroch sa nachádzajú veci dôležité pre trestné konanie.

Vzhľadom na to, že išlo o administratívny komplex viacerých viac poschodových budov s početným množstvom samostatných administratívnych jednotiek, v ktorom sídli, či má prevádzkareň viacero subjektov, mal prokurátor a policajt obzvlášť opatrne zvažovať rozsah prípustnosti prehliadky, zvažovať, v ktorých konkrétnych priestoroch je možné rozumne predpokladať výskyt hľadaných vecí. V príkaze však absentuje akékoľvek odôvodnenie, na základe čoho bol príkaz na prehliadku vydaný na celý administratívny komplex. Vo vzťahu k vyjadreniu prokurátora a vyšetrovateľa v tejto súvislosti možno uviesť, že nič im nebránilo ich zámer vykonať prehliadku len v kancelárii obvineného, vyjadriť priamo v príkaze. Napokon bolo nevyhnutné vysporiadať sa s hrozbou zmarenia, zničenia či straty vecí, ako aj s tým, či je možné ich zaistiť menej invazívnym spôsobom. Takéto úvahy v odôvodnení príkazu úplne absentujú.

K námietke sťažovateľov, že veci, ktoré majú byť prehliadkou získané, sú vymedzené vágne a neurčito, je potrebné uviesť, že špecifikácia vecí v príkaze musí vychádzať z vyhodnotenia doteraz získaných informácií v trestnom konaní tak, aby bolo zrejmé, aká vec má byť zaistená pre účely trestného konania. V príkaze sú vymedzené veci demonštratívne. V prvom výroku je uvedené „písomné dokumenty, listiny, podklady, poznámky“. Ide o celkom všeobecné vymedzenie a nie je zrejmé, najmä kto má byť ich autorom, resp. komu majú byť adresované, čo majú obsahovať, z akého obdobia majú pochádzať alebo akej záležitosti sa majú týkať. V druhom výroku je uvedené „ dátové nosiče, mobilné telefóny, SIM karty alebo iné elektronické zariadenia“. I toto vymedzenie je celkom všeobecné, pričom nie je zrejmé, najmä kto má byť vlastníkom, resp. užívateľom vecí, čo majú obsahovať, z akého obdobia majú pochádzať alebo akej záležitosti sa majú týkať. V ďalších výrokoch sú uvedené «postupy, návrhy, usmernenia a iné písomnosti súvisiace s vyšetrovaním trestnej veci s pracovným názvom „ „, nahrávka alebo písomné materiály označené ako tzv. spis ». I z tohto vymedzenia nie je zrejmé, o aké materiály má ísť. Najvšeobecnejšie vymedzenie je vyjadrené slovami „prípadne iné veci majúce súvis s označenou trestnou činnosťou“ a neobsahuje ani len druhovú špecifikáciu vecí. Týmto vymedzením prokurátor a vyšetrovateľ vytvorili pre vykonávateľa príkazu podklad pre lovenie akýchkoľvek dôkazov (fishing expedition), pretože vykonávateľ príkazu môže hľadať a odňať akúkoľvek vec, ktorá sa mu hodí podľa jeho vlastného uváženia bez akýchkoľvek limitov, 7 ktoré mali byť určené v príkaze. Vágne a príliš všeobecné vymedzenie vecí, ktoré mali byť zaistené, je znakom lovenia dôkazov a je vo vzťahu k právu na ochranu súkromia ústavne neudržateľné (III. ÚS 455/2022).

Odôvodnenie príkazu je z už uvedených dôvodov neudržateľné, keďže bez identifikovateľného vecného odôvodnenia došlo k uprednostneniu zásahu do súkromia sťažovateľov v podobe prehliadky ich priestorov. K tomu treba doplniť, že tento zásah bol bezprostredne dovŕšený súhlasom prokurátora, ktorý sa bez ďalšieho stotožnil s takto nezodôvodneným príkazom vyšetrovateľa a práve týmto súhlasom došlo k zásahu do ústavných práv sťažovateľov. Prokurátor je pri predložení príkazu vyšetrovateľa orgánom verejnej moci, ktorý má osobám dotknutým príkazom poskytnúť inú právnu ochranu tak, ako to vyplýva z § 101 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého prehliadku iných priestorov je oprávnený nariadiť v prípravnom konaní prokurátor alebo s jeho súhlasom

<p>vyšetrovateľ.</p> <p>Nebol dôvod vyhovieť ústavnej sťažnosti pre porušenie základného práva podľa čl. 16 ods. 1 ústavy. Ako bolo uvedené, ochrana obydlia je súčasťou širšej kategórie ochrany súkromia, ktorá je zakotvená vo viacerých článkoch ústavy (čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2, čl. 21 ods. 1), čo na rozdiel od aplikácie dohovoru nastoľuje otázku, pod ktoré z týchto základných práv spadá zásah v podobe príkazu na prehliadku iného priestoru právnických osôb. Ochrana podľa čl. 16 ústavy zjavne smeruje k ochrane fyzickej nedotknuteľnosti osoby, s ktorou sa nepochybne spája aj jej súkromie. Naopak, z čl. 19 ústavy vyplýva ochrana širšieho okruhu hodnôt, do ktorého možno zahrnúť aj súkromie právnických osôb. Rovnako by zásah do práv sťažovateľov bolo možné podriadiť pod čl. 21 ústavy, no porušenie tohto základného práva sťažovateľa nenamietali.</p> <p>Vo vzťahu k námietke porušenia ich práva na ochranu súkromia podľa čl. 7 charty, práva vlastníť majetok podľa čl. 17 ods. 1 charty a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 47 charty je potrebné uviesť, že podľa čl. 51 ods. 1 charty sú ustanovenia charty určené členským štátom výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Európskej únie (IV. ÚS 425/2021, bod 13). Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa základné práva zaručené v právnom poriadku Európskej únie uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Európskej únie, avšak nie mimo nich. Pokiaľ teda určitá situácia nepatrí do pôsobnosti práva Európskej únie, 8 nemôžu sa na akty členských štátov vzťahovať ani ustanovenia charty (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 30. júna 2016 vo veci C-205/2015, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov proti Vasilemu Tomovi, Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, body 23 a 24, ECLI:EU:C:2016:499). Pri príkaze na prehliadku nebolo právo Európskej únie aplikované. 22. K námietke porušenia základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu je potrebné uviesť, že vydaním príkazu na prehliadku orgánom verejnej moci nedochádza k zásahu do vlastníckeho práva.</p> <p>Vo vzťahu k postupu vyšetrovateľa pri prehliadke priestorov je potrebné uviesť, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity.</p> <p>Nemožno vylúčiť, že vyšetrovateľ namietaným postupom pri výkone prehliadky mohol zasiahnuť do práv sťažovateľov. Otázkou však je, či ústavný súd je jediným, prvým a posledným orgánom oprávneným rozhodovať o tom, či namietaným postupom došlo k porušeniu základných práv sťažovateľov, teda či sťažovateľa podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde nemajú iné právne prostriedky, ktoré im priznáva zákon na ochranu ich základných práv a slobôd. Podstatou tvrdení sťažovateľov o porušení ich základných práv je to, že vyšetrovateľ v prípravnom trestnom konaní mal postupovať menej invazívnym spôsobom, nemal medializovať jej priebeh, mal sťažovateľov vyzvať na vydanie vecí, mal im a nezúčastnenej osobe umožniť zúčastniť sa prehliadky a mal im doručiť príkaz na prehliadku a potvrdenie o jej výsledku.</p> <p>Postup vyšetrovateľa pri úkonoch podľa Trestného poriadku podlieha dozoru prokuratúry tak, ako to vyplýva z § 230 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého dozor nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní vykonáva prokurátor. Na strane druhej je však táto právomoc prokurátora obmedzená subjektmi, ktoré sa ho môžu domáhať. Sťažovatelia v prípravnom konaní nemajú postavenie či už obvineného alebo poškodeného. Rovnako nemožno dospieť k záveru, že by podľa Trestného poriadku boli zúčastnenými osobami. Podľa § 45 ods. 1 Trestného poriadku je zúčastnenou osobou osoba, ktorej podľa návrhu má byť alebo bola zhabaná vec alebo časť majetku. Táto zákonná definícia procesného práva nadväzuje nie na inštitúty trestného práva procesného, ale na inštitúty trestného práva hmotného – ochranné opatrenia tak, ako sú zadané v Trestnom poriadku, ale v § 83 a § 83b Trestného zákona.</p>
--

	<p>Práve táto úzka, len na trestné právo hmotné smerujúca definícia, ktorá vychádza z toho, že nesprávnym postupom vyšetrovateľa akoby nebolo možné zasiahnuť do práv iných osôb ako obvineného, poškodeného a zúčastnenej osoby, oberá tretie osoby, do ktorých práv mohlo byť zasiahnuté nesprávnym postupom vyšetrovateľa, o efektívny nástroj ich právnej ochrany v prostredí trestného práva procesného.</p> <p>Inak tomu však je v prostredí zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti štátu“), ktorý postihuje akýkoľvek výkon verejnej moci, ktorým nie je len rozhodovanie, ale aj úradný postup orgánov verejnej moci o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb. Pri prehliadke priestorov sťažovateľov dochádzalo k výkonu verejnej moci, ktorej základom bolo prebiehajúce trestné konanie a v ktorom bol so súhlasom prokurátora vydaný príkaz, ktorý bol vykonaný vyšetrovateľom tak, že odhliadnuc od dôvodnosti vydaného príkazu malo dôjsť k zásahu do práv sťažovateľov. Podstatou ústavnoprávnej námietky sťažovateľov v rozsahu proti postupu vyšetrovateľa je teda tvrdenie o nesprávnom úradnom postupe, ktoré možno podriaďiť pod § 9 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu. Sťažovateľmi tvrdené porušenie ich základných práv možno v prípade preukázania ich tvrdení v podústavnom práve podriaďiť pod nesprávny úradný postup podľa zákona o zodpovednosti štátu. Pre tento tvrdený nesprávny úradný postup vyšetrovateľa môžu sťažovatelia najprv na ministerstve vnútra a potom na všeobecnom súde uplatniť svoj nárok, ktorého súčasťou môže byť aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Sťažovatelia tieto právne prostriedky, ktoré im zákon o zodpovednosti štátu priznáva, vôbec nevyužili, a preto ich ústavná sťažnosť v rozsahu proti postupu pri vykonávaní prehliadky iných priestorov 1. decembra 2020 podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde bola ako neprípustná hoc aj v náleze odmietnutá. Podľa § 56 ods. 2 úvodnej vety zákona o ústavnom súde je odmietnutie v rámci predbežného prerokovania len možnosťou, a preto aj po prijatí veci na ďalšie konanie je možné návrh odmietnuť. Prijatie veci na ďalšie konanie nezakladá prekážku rozhodnutej veci v časti splnenia procesných podmienok (rovnako aj III. ÚS 350/2021, bod 37).</p> <p>Zistené porušenie základných práv sťažovateľov v zásade odôvodňuje to, aby im podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde boli nahradené trovy konania v súvislosti s ich zastúpením advokátom. K využitiu tejto možnosti však pristúpené nebolo s ohľadom na to, že sťažovatelia si porušenie svojich ústavných práv napriek zastúpeniu jedným advokátom uplatnili v šiestich ústavných sťažnostiach, ktoré aj následne doplňali, hoci i z ich strany by bolo hospodárnym uplatnenie ústavných práv v jednom podaní bez toho, aby postup ústavného súdu bol sťažený potrebou množstva uznesení o spojení konaní. Takýto neracionálny a ústavný súd zaťažujúci prístup je dôvodom na to, aby sťažovateľom nebola úplne priznaná náhrada trov konania.</p> <p>S ohľadom na uvedené ústavný súd vyslovil, že súhlasom prokurátora s príkazom vyšetrovateľa na prehliadku iných priestorov došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života podľa 19 ods. 2 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, ale aj základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Súhlas prokurátora s príkazom vyšetrovateľa ústavný súd zrušil. Ústavnú sťažnosť proti postupu vyšetrovateľa pri vykonávaní prehliadky iných priestorov odmietol a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.</p>
<p>použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	

klúčové slová	príkaz rozhodnutie-odôvodnenie trestné konanie prehliadka-iných priestorov
----------------------	---

spisová značka	III. ÚS 455/2022
populárny názov	Vymedzenie vecí v príkaze na domovú prehliadku
sudca spravodajca	Robert Šorl
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	08.12.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 50 ods. 3 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 12 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 12 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 21 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 21 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 21 ods. 3 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Všeobecným vymedzením vecí, ktoré nie sú ani len druhovo špecifikované, okresný súd vytvoril pre orgány činné trestnom konaní podklad pre lovenie akýchkoľvek dôkazov (fishing expedition), pretože vykonávateľ príkazu môže hľadať a odňať akúkoľvek vec, ktorá sa mu hodí podľa jeho vlastného uváženia bez akýchkoľvek limitov, ktoré mali byť určené v príkaze na domovú prehliadku. Vágne a príliš všeobecné vymedzenie vecí, ktoré majú byť predmetom domovej prehliadky so znakom lovenia akýchkoľvek dôkazov, je vo vzťahu k právu na ochranu súkromia ústavne neudržateľné.
skutkový stav a základné fakty	Uznesením z 20. apríla 2021 vyšetrovateľ úradu inšpekčnej služby (ďalej len "inšpekčná služba") začal trestné stíhanie pre prečin zneužívania právomocí verejného činiteľa v súbehu s prečinom ohrozenia dôvernej a vyhradenej skutočnosti. V tomto trestnom konaní na návrh prokurátora okresný súd príkazom z 19. mája 2021 (ďalej len "príkaz okresného súdu") nariadil vykonať prehliadku bytu sťažovateľa pre podozrenie, že sa tam môžu nachádzať pre trestné stíhanie dôležité elektronické zariadenia, listiny a iné bližšie nestotožnené veci o trestnej činnosti, ktorá spočívala v tom, že sťažovateľ ako riaditeľ NAKA mal podozrivému M. (ďalej len "podozrivý") prezradiť, že je vyšetrowaný a odpočúvaný v súvislosti s plánovaním vraždy vyšetrovateľa. Na základe príkazu okresného súdu následne vyšetrovateľ ústavnou sťažnosťou namietaným postupom 21. mája 2021 vykonal prehliadku bytu sťažovateľa. Na výzvy policajtov pred bytom sťažovateľa nikto nereagoval, so sťažovateľom sa nepodarilo spojiť ani telefonicky, a preto bolo prikróčené k otvoreniu dverí. Pri domovej prehliadke boli odňaté rôzne listiny, dátové nosiče, mobilné telefóny a zbrane. Sťažovateľ namieta porušenie základného práva na zákonného sudcu, keďže príkaz vydal sudca miestne nepríslušného súdu a miestne príslušným bol súd podľa jeho bydliska (Poprad), podľa miesta, kde sa prechodne zdržiava (Bratislava II) alebo miesta jeho pracoviska (Bratislava III). Sťažovateľ namieta porušenie základných práv vydaním príkazu z dôvodu, že (i) súd sa nedostatočne venoval dôvodnosti trestného stíhania, keďže bolo postavené len na svedkovi B. (ďalej len "svedok"), spolupracujúcej osobe vo viacerých trestných kauzách, (ii) príkaz nešpecifikuje, akú trestnú činnosť mal sťažovateľ páchať od 15. augusta 2018, keďže svedok uvádza, že sporné stretnutie sa odohralo v roku 2020, (iii)

	<p>súd sa nezaoberal právnou kvalifikáciou skutku, (iv) odôvodnenie príkazu je všeobecné a vôbec nie je zrejmé, aké veci sa majú nachádzať v počítačoch, mobilných telefónoch, USB kľúčoch a listinách v priestore bytu, (iv) nie je zrejmé, z akého časového obdobia majú byť veci zaistené, (v) v odôvodnení sa súd nezaoberal tým, že príkaz musí byť vydaný z dôvodu, že domová prehliadka musí spĺňať znaky neodkladného alebo neopakovateľného úkonu, (vi) príkaz je všeobecný a neurčitý aj pri špecifikácii vecí.</p> <p>Sťažovateľ namieta porušenie základných práv postupom policajtov pri výkone domovej prehliadky a pri zaistení vecí pri domovej prehliadke z dôvodu, že (i) v zápisnici o domovej prehliadke nie je zachytená informácia o tom, že sťažovateľ telefonicky oznámil vyšetrovateľovi, že na miesto výkonu pošle syna, (ii) v zápisnici o domovej prehliadke nie je zaznamenaný čas príchodu jeho syna, (iii) v zápisnici o domovej prehliadke absentuje zachytenie dôvodu jej prerušenia a jej pokračovania o 7.34 h, (iv) synovi sťažovateľa po jeho príchode na miesto nebol doručený príkaz, (v) obhajcom sťažovateľa neboli poskytnuté informácie o trestnom konaní a nebol im doručený príkaz, hoc oň žiadali, (vi) vyšetrovateľ zaistil listiny, ktoré zjavne nesúviseli s trestným konaním, pričom sťažovateľ niektoré listiny nepozná.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podľa § 24 ods. 1 Trestného poriadku úkony v prípravnom konaní vykonáva súd, ktorý by bol príslušný na konanie o obžalobe; ak je takých súdov viac, úkony vykonáva súd, v ktorého obvode je činný prokurátor, ktorý podal návrh. Vo veci sťažovateľa podal návrh prokurátor Krajskej prokuratúry v Bratislave. Keďže trestný čin mal byť spáchaný na bližšie nešpecifikovanom mieste, do úvahy prichádzalo viac miestne príslušných súdov podľa § 17 ods. 3 Trestného poriadku, a to podľa (i) bydliska sťažovateľa, (ii) pracoviska sťažovateľa (a (iii) miesta, kde sa sťažovateľ zdržiaval. Vzhľadom na to, že miestne príslušných bolo viac súdov, prokurátor Krajskej prokuratúry v Bratislave bol oprávnený v zmysle § 24 ods. 1 Trestného poriadku podať návrh na ktorýkoľvek okresný súd sídliači v obvode Bratislavského kraja, teda aj na Okresný súd Bratislava I. Vo veci sťažovateľa vydal príkaz vecne a miestne príslušný okresný súd v súlade s Trestným poriadkom. Preto je námietka sťažovateľa týkajúca sa miestnej nepríslušnosti súdu nedôvodná. Z hľadiska posúdenia legality je zrejmé, že príkaz bol vydaný v zákonom stanovenej písomnej forme a obsahuje odôvodnenie, čím formálne napĺňa všetky zákonné náležitosti príkazu.</p> <p>K námietke sťažovateľa, že okresný súd sa nedostatočne venoval dôvodnosti trestného stíhania, treba uviesť, že za dôvodnosť trestného stíhania vo veci, či proti osobe, zodpovedá v prípravnom konaní policajt a prokurátor (III. ÚS 518/2021, III. ÚS 523/2021, III. ÚS 675/2021). Okresný súd je však povinný podľa § 99 ods. 1 Trestného poriadku skúmať, či existuje z dosiaľ zistených skutočností miera poznatkov, ktoré nasvedčujú tomu, že v obydlí, v ktorom sa má nariadiť domová 6 prehliadka, sa nachádza vec dôležitá pre trestné konanie. Pri posúdení dôvodnosti vydania príkazu je potrebné vyhodnotiť charakter informácií vyplývajúcich z dosiaľ zadovaných dôkazov.</p> <p>Vo veci sťažovateľa bolo začaté trestné konanie pre podozrenie, že neznámi policajti od 15. augusta 2018 neoprávneným osobám pohybujúcim sa najmä v kriminálnom prostredí neoprávnene poskytovali informácie o postupoch polície. To, že sťažovateľ ako riaditeľ NAKA v roku 2020 mal neoprávnene poskytnúť informácie zástupcovi riaditeľa SIS, bolo zistené výlučne z výpovede svedka. Vzhľadom na to, že príkaz bol vydaný 19. mája 2021, pričom svedok uviedol, že sťažovateľ mu mal neoprávnené informácie poskytnúť ešte v roku 2020, bolo úlohou okresného súdu vysporiadať sa s tým, či je domová prehliadka dôvodná s ohľadom na dlhší časový odstup od údajného protiprávneho konania sťažovateľa, ktoré malo spočívať výlučne v poskytnutí ústnej informácie. Okresný súd mal skúmať, že či je proporčné ustúpiť základnému právu na ochranu súkromia sťažovateľa v prospech vyšetrenia skutku tak, ako vyplynul z výpovede svedka. Charakter skutku a aj uplynutie doby oslabuje dôvodnosť podozrenia, že osoba bude v obydlí držať, či vôbec mať veci dôležité pre trestné konanie. Tieto okolnosti však okresný súd vôbec neskúmal.</p>

K výmene údajných neoprávnených informácií došlo medzi svedkom, zástupcom riaditeľa SIS a sťažovateľom, riaditeľom NAKA. Okresný súd sa mal vysporiadať i s tým, či z titulu právomocí týchto osôb ako bezpečnostných zložiek podľa § 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov v spojení s § 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov mohol sťažovateľ na základe dopytu svedka takéto informácie poskytovať v zmysle zákonnej povinnosti danej právnymi predpismi medzi vrcholnými predstaviteľmi bezpečnostných zložiek. Z výpovede svedka totiž nevyplýva, že informácie žiadal od sťažovateľa mimo plnenia svojich služobných povinností. Skúmanie uvedených skutočností nespochybňuje dôvodnosť začatia trestného stíhania vo veci, za ktoré nesie zodpovednosť policajt, ale je dôležité pre posúdenie proporcionality pri rozhodnutí o návrhu na príkaz na domovú prehliadku. Takýto prieskum v odôvodnení absentuje. Okresný súd sa nevysporiadal ani so skutočnosťou, že trestné konanie bolo začaté pre odovzdávanie informácií polícii osobám z kriminálneho prostredia, pričom sťažovateľ mal informácie poskytnúť svedkovi, v tom čase zástupcovi riaditeľa SIS.

Netreba prehliadnuť, že trestné stíhanie pre trestný čin vraždy, v ktorom bol podozrivý a ohľadom ktorého mal sťažovateľ poskytnúť neoprávnené informácie svedkovi, bolo zastavené už 3. februára 2021. Vzhľadom na charakter protiprávneho konania, ktorého sa mal sťažovateľ dopustiť, a to poskytnúť informáciu (i) o začatí trestnom stíhaní a (ii) o tom, že podozrivý je odpočúvaný, mal okresný súd skúmať, či je možné dôvodne predpokladať, že informácie týkajúce sa tohto jeho konania budú zhmotnené na nosičoch a nachádzať sa v obydli sťažovateľa. Ďalej mal okresný súd zvažovať, či hrozí nebezpečenstvo zmarenia, zničenia či straty vecí v dôsledku nenariadenia domovej prehliadky a či je možné veci zaistiť menej invazívnym spôsobom.

Okresný súd sa v odôvodnení nezaoberal pri posúdení proporcionality, či vydanie príkazu na domovú prehliadku má ustúpiť základnému právu na ochranu súkromia, najmä v tom, že sa nevysporiadal (i) s dlhším časovým odstupom od údajného protiprávneho konania sťažovateľa ku dňu vydania príkazu, (ii) s tým, že k výmene informácií došlo medzi osobami v hlavných riadiacich funkciách v polícii a SIS, a nie vo vzťahu k osobám z kriminálneho prostredia, (iii) s tým, že v čase vydania príkazu už bolo zastavené trestné konanie, ohľadom ktorého mal sťažovateľ poskytnúť informácie zástupcovi riaditeľa SIS, (iv) s dôvodným predpokladom, či zhmotnené informácie sa môžu nachádzať v obydli sťažovateľa, (v) s tým, či hrozí nebezpečenstvo zmarenia, zničenia či straty vecí v dôsledku nenariadenia domovej prehliadky a či je možné veci zaistiť menej invazívnym spôsobom. Na základe toho treba odôvodnenie príkazu považovať za ústavné neudržateľné, keďže bez rozumného odôvodnenia okresný súd uprednostnil invazívny zásah v podobe domovej prehliadky pred ochranou súkromia sťažovateľa.

Netreba prehliadnuť, že trestné stíhanie pre trestný čin vraždy, v ktorom bol podozrivý a ohľadom ktorého mal sťažovateľ poskytnúť neoprávnené informácie bolo zastavené už 3. februára 2021. Vzhľadom na charakter protiprávneho konania, ktorého sa mal sťažovateľ dopustiť, a to poskytnúť informáciu (i) o začatí trestnom stíhaní a (ii) o tom, že je odpočúvaný, mal okresný súd skúmať, či je možné dôvodne predpokladať, že informácie týkajúce sa tohto jeho konania budú zhmotnené na nosičoch a nachádzať sa v obydli sťažovateľa. Ďalej mal okresný súd zvažovať, či hrozí nebezpečenstvo zmarenia, zničenia či straty vecí v dôsledku nenariadenia domovej prehliadky a či je možné veci zaistiť menej invazívnym spôsobom. 7 21. Okresný súd sa v odôvodnení nezaoberal pri posúdení proporcionality, či vydanie príkazu na domovú prehliadku má ustúpiť základnému právu na ochranu súkromia, najmä v tom, že sa nevysporiadal (i) s dlhším časovým odstupom od údajného protiprávneho konania sťažovateľa ku dňu vydania príkazu, (ii) s tým, že k výmene informácií došlo medzi osobami v hlavných riadiacich funkciách v polícii a , a nie vo vzťahu k osobám z kriminálneho prostredia, (iii) s tým, že v čase vydania príkazu už bolo zastavené

trestné konanie, ohľadom ktorého mal sťažovateľ poskytnúť informácie, (iv) s dôvodným predpokladom, či zhmotnené informácie sa môžu nachádzať v obydlí sťažovateľa, (v) s tým, či hrozí nebezpečenstvo zmarenia, zničenia či straty vecí v dôsledku nenariadenia domovej prehliadky a či je možné veci zaistiť menej invazívnym spôsobom. Na základe toho treba odôvodnenie príkazu považovať za ústavne neudržateľné, keďže bez rozumného odôvodnenia okresný súd uprednostnil invazívny zásah v podobe domovej prehliadky pred ochranou súkromia sťažovateľa.

Vo vzťahu k postupu úradu inšpekčnej služby pri domovej prehliadke a zaistení vecí pri domovej prehliadke je potrebné uviesť, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity.

Nemožno vylúčiť, že vyšetrovateľ namietaným postupom pri výkone prehliadky mohol zasiahnuť do práv sťažovateľa. Otázkou však je, či ústavný súd je jediným, prvým a posledným orgánom oprávneným rozhodovať o tom, či namietaným postupom došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa, teda či sťažovateľ podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde nemal iné právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

Sťažovateľ mal až do zrušenia obvinenia postavenie obvineného, a preto mu nič nebránilo v tom, aby sa porušenia svojich práv pri prehliadke bytu domáhal postupom podľa § 210 Trestného poriadku. 29. Sťažovateľ po zrušení obvinenia postavenie obvineného stratil a ďalej v prebiehajúcom trestnom konaní toto postavenie nemal. Rovnako nebol, či už poškodeným alebo zúčastnenou osobou. Podľa § 45 ods. 1 Trestného poriadku je zúčastnenou osobou osoba, ktorej podľa návrhu má byť alebo bola zhabaná vec alebo časť majetku. Táto zákonná definícia procesného práva nadväzuje nie na inštitúty trestného práva procesného, ale na inštitúty trestného práva hmotného – ochranné opatrenia tak, ako sú zadefinované nie v Trestnom poriadku, ale v § 83 a § 83b Trestného zákona. Práve táto úzka len na trestné právo hmotné smerujúca definícia, ktorá vychádza z toho, že nesprávnym postupom vyšetrovateľa akoby nebolo možné zasiahnuť do práv iných osôb ako obvineného, poškodeného a zúčastnenej osoby, oberá tretie osoby, do ktorých práv mohlo byť zasiahnuté nesprávnym postupom vyšetrovateľa, o efektívny nástroj ich právnej ochrany v prostredí trestného práva procesného.

Pri prehliadke bytu sťažovateľa dochádzalo k výkonu verejnej moci, ktorej základom bolo prebiehajúce trestné konanie a v ktorom bol súdom vydaný príkaz, ktorý bol vykonaný vyšetrovateľom tak, že odhliadnuc od jeho dôvodnosti malo dôjsť k zásahu do práv sťažovateľa. Podstatou ústavnoprávnej námietky sťažovateľa v rozsahu proti postupu vyšetrovateľa je teda tvrdenie o nesprávnom úradnom postupe, ktoré možno podriadiť pod § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti štátu“). Na tomto nemení nič ani § 9 ods. 3 zákona o zodpovednosti štátu, ktorý ako podmienku nesprávneho úradného postupu vyšetrovateľa stanovuje výsledok vybavenia žiadosti o preskúmanie postupu vyšetrovateľa prokurátorom. Takáto podmienka sa vzťahuje len na porušenie povinnosti urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, v nečinnosti pri výkone verejnej moci alebo v zbytočných prietahoch. Preto sťažovateľom tvrdené pochybenia treba podriadiť pod nesprávny úradný postup podľa zákona o zodpovednosti za škodu. 32. Nesprávny úradný postup vyšetrovateľa podľa § 15 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu zakladá osobitný nárok na náhradu škody, ktorý si možno uplatniť žiadosťou o jeho predbežné prerokovanie na príslušnom orgáne, ktorým je ministerstvo vnútra. Okrem toho ak došlo k nesprávne úradnému postupu a iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa poškodenému aj nemajetková ujma v peniazoch (§ 17 ods. 2 zákona o zodpovednosti štátu). Z toho plynie, že sťažovateľom tvrdené porušenie jeho základných práv možno v

	<p>prípade preukázania jeho tvrdení v podústavnom práve podriaďiť pod nesprávny úradný postup podľa zákona o zodpovednosti štátu. Pre tento tvrdený nesprávny úradný postup vyšetrovateľa môže sťažovateľ najprv na ministerstve vnútra a potom na všeobecnom súde uplatniť svoj nárok, ktorého súčasťou môže byť aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, tak ako si ho uplatnil v podobe finančného zadosťučinenia v ústavnej sťažnosti. Sťažovateľ tento právny prostriedok, ktorý mu zákon o zodpovednosti štátu priznáva, vôbec nevyužil, a preto je jeho ústavná sťažnosť v rozsahu proti postupu pri vykonávaní prehliadky bytu a s tým spojeným zaistením niektorých vecí podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustná odmietnutá.</p> <p>Ústavný súd, vzhľadom na vyššie uvedené, vyslovil porušenie základného právo sťažovateľa na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 12 ods. 1 a 2 listiny a právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru príkazom okresného súdu, ktorý zrušil a sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie vo výške 2 000 eur. Ústavnú sťažnosť voči postupu inšpekčnej služby ústavný súd odmietol. Súčasne priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom. Vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
kľúčové slová	domová prehliadka príkaz práva a slobody – základné ľudské práva a slobody-právo na nedotknuteľnosť osoby, súkromia

spisová značka	III. ÚS 535/2022
populárny názov	Okamih uplatnenia výdavku - náhrada trov konania
sudca spravodajca	Robert Šorl
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	15.12.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 13 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 2 ods. 2 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Od strany sporu nemožno rozumne očakávať, aby si náhradu priebežne vynaloženého a priebežne pred rozhodnutím o náhrade trov konania uplatneného výdavku uplatňovala opakovane aj po právoplatnosti rozhodnutia o náhrade trov konania. I pred právoplatnosťou rozhodnutia o náhrade trov konania uplatnený výdavok treba považovať za uplatnenie náhrady trov konania pred rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka o náhrade trov konania. Nie je dôvod na to, aby od strán bolo vyžadované opakované uplatnenie takýchto výdavkov v koncentrovanom podaní, v ktorom si spravidla uplatňujú náhradu trov právneho zastúpenia. Opačný výklad okresného súdu by bol v rozpore s § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého o výške náhrady trov konania rozhoduje súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľke ako žalovanej v spore o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva bola rozsudkom okresného súdu z 8. marca 2018 priznaná náhrada trov konania

	<p>proti žalobcom. Tento rozsudok bol na odvolanie žalobcov potvrdený uznesením krajského súdu z 28. februára 2019 s tým, že sťažovateľke bola proti žalobcom priznaná náhrada trov odvolacieho konania. Uznesením vyššieho súdneho úradníka zo 16. augusta 2021 (ďalej len "napadnuté uznesenie") bola sťažovateľke priznaná náhrada trov konania 495,79 eur za štyri úkony právnej služby, no nebol jej priznaný uplatnený úkon ďalšej porady s jej advokátom z 28. júna 2018.</p> <p>Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť, ktorú odôvodnila tak, že odôvodnenie uznesenia vyššieho súdneho úradníka je abstraktné, nekonkretizované, a preto nemá oporu v zákone. Ďalej poukázala na to, že po podaní odvolania žalobcami bol jej advokát povinný oboznámiť ju s odvolaním a riadiť sa jej pokynmi, na čo bola nevyhnutná ďalšia porada tak, aby bolo realizované jej právo oboznámiť sa s odvolaním a zaujať k nemu stanovisko. Okrem toho v rozhodnutí absentuje vyporiadanie sa s tým, že podaním z decembra 2020 si uplatnila trovy za vypracovanie znaleckého posudku 220 eur.</p> <p>Napadnutým uznesením sudcu bola sťažnosť sťažovateľky zamietnutá. K nepriznaniu náhrady za ďalšiu poradu okresný súd poukázal na to, že každý má právo na poskytnutie právnych služieb, čo však neznamená, že neúspešná strana sporu je povinná nahradiť všetky trovy predstavujúce odmenu advokáta. Čo sa týka nepriznania náhrady za znalecký posudok, ktorá mala byť uplatnená podaním z decembra 2020, okresný súd uviedol, že v spise vrátane elektronického sa také podanie nenachádza a bolo mu doručené až v prílohe sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Čo sa týka námietky sťažovateľky o tom, že jej nebola priznaná náhrada trov konania za výdavok 220 eur, ktoré vynaložila na znalecký posudok, treba uviesť, že sťažovateľka tento posudok predložila spolu s vyjadrením k žalobe, pričom uviedla, že ide o súkromný znalecký posudok, z ktorého vyplýva, že žaloba sťažovateľov je nedôvodná. V ďalšom odseku svojho podania požiadala o náhradu trov konania a trov právneho zastúpenia s tým, že znalcovi za posudok zaplatila 220 eur, o čom priložila doklad o zaplatení. Hneď na prvom pojednávaní bolo v rozsudku rozhodnuté okrem vecí samej aj o náhrade trov konania tak, že tieto sú povinní sťažovateľke nahradiť žalobcovia, pričom po potvrdení krajským súdom tento výrok nadobudol právoplatnosť 2. apríla 2019. Hneď na to advokát sťažovateľky podaním vyčíslil trovy právneho zastúpenia bez toho, aby výslovne žiadal aj o náhradu výdavku za znalecký posudok.</p> <p>Podstatou namietaného rozhodnutia v tejto časti je záver o tom, že táto náhrada nebola riadne uplatnená sťažovateľkou tvrdeným podaním z decembra 2020, ktoré sa v spise nenachádza. Tak tomu aj skutočne je, no rozhodujúce je to, že sťažovateľka si náhradu za tento výdavok uplatnila riadne už v podaní, s ktorým znalecký posudok predložila. Hoci k uplatneniu náhrady za tento výdavok došlo ešte pred právoplatnosťou rozhodnutia okresného súdu o náhrade trov konania, nemožno dospieť k záveru, že takéto uplatnenie by nebolo riadnym uplatnením práva na náhradu trov konania. To platí o to viac, že advokát sťažovateľky vo svojom podaní po právoplatnosti rozhodnutia výslovne vyčíslil len trovy právneho zastúpenia. Prístup okresného súdu, ktorý sa zamerával len na vyčíslenie trov právneho zastúpenia, viedol k zjavnému právnemu omylu, ktorý sa prejavil tak, že vyšší súdny úradník o náhrade tohto výdavku vôbec nerozhodoval a okresný súd v namietanom uznesení vytvoril procesnú konštrukciu, ktorej podstatou je právny záver o tom, že náhradu akýchkoľvek trov konania si možno uplatniť len koncentrovaným podaním po právoplatnosti rozhodnutia.</p> <p>Tento právny záver je však mylný, keďže od strany sporu nemožno rozumne očakávať, aby si náhradu priebežne vynaloženého a priebežne pred rozhodnutím o náhrade trov konania uplatneného výdavku uplatňovala opakovane aj po právoplatnosti rozhodnutia o náhrade trov konania. I pred právoplatnosťou rozhodnutia o náhrade trov konania uplatnený výdavok treba považovať za uplatnenie náhrady trov konania pred rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka o náhrade trov konania. Nie je dôvod na to, aby od strán bolo vyžadované opakované uplatnenie takýchto výdavkov v koncentrovanom podaní, v ktorom si spravidla uplatňujú náhradu trov právneho zastúpenia. Opačný výklad okresného</p>

	<p>súdu by bol v rozpore s § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého o výške náhrady trov konania rozhoduje súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Z tohto ustanovenia nemožno vyvodit' záver o tom, že súd má rozhodovať len o náhrade tých trov konania, ktoré boli vyčíslené po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, ak už boli riadne uplatnené pred právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej a s tým spojeného rozhodnutia o základe náhrady trov konania. Preto namietaným uznesením došlo k porušeniu základných práv sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a jej práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu, s tým, že podľa čl. 127 ods. 2 ústavy okrem vyslovenia porušenia týchto ústavných práv bolo namietané rozhodnutie zrušené a vec okresnému súdu vrátená na ďalšie konanie.</p> <p>Nebol dôvod na to, aby bolo vyslovené porušenie práv sťažovateľky podľa čl. 2 ods. 2 ústavy, keďže toto ustanovenie neobsahuje osobitné základné právo, ale princíp, ktorý je prirodzenou súčasťou základného práva na súdnu ochranu. Rovnako nebol dôvod vyhovieť sťažnosti sčasti porušenia práva podľa čl. 13 dohovoru, keďže sťažovateľka má účinné právne prostriedky domáhať sa nápravy porušenia svojich práv podľa dohovoru.</p> <p>Nedôvodná je i námietka sťažovateľky sčasti, v ktorej namieta nepriznanie náhrady trov právneho zastúpenia za úkon právnej služby spočívajúci v porade s jej advokátom v súvislosti s vyjadrením k odvolaniu žalobcov. Toto rozhodnutie okresného súdu spočíva na dostatočne zdôvodnenom právnom závere o tom, že prirodzená je komunikácia medzi klientom a jeho advokátom v priebehu konania a nie je dôvod na to, aby akákoľvek takáto komunikácia bola posúdená ako samostatný úkon právnej služby. Záver okresného súdu o tom, že komunikácia, ktorá vedie k spísaniu bezprostredne nadväzujúceho podania, za ktoré možno priznať náhradu trov právneho zastúpenia, nie je poradou ako samostatným úkonom právnej služby, nemožno považovať za zjavný právny omyl pri výklade § 251 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.</p> <p>Ústavný súd na základe vyššie uvedeného vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru napadnutým uznesením, ktoré zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konania. Zároveň priznal sťažovateľke náhradu trov konania pred ústavným súdom. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>trovy konania-náklady konania občianske súdne konanie-Civilný sporový poriadok</p>

<p>spisová značka</p>	<p>III. ÚS 569/2022</p>
<p>populárny názov</p>	<p>Právo na začatie trestného konania</p>
<p>sudca spravodajca</p>	<p>Martin Vernarský</p>
<p>druh konania</p>	<p>konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb</p>
<p>druh rozhodnutia a spôsob vybavenia</p>	<p>Nález - Nález</p>
<p>dátum rozhodnutia</p>	<p>12.01.2023</p>
<p>dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv</p>	<p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 19 ods. 2</p>

analytická právna veta	Právo na začatie trestného konania proti určitej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd. Oznamovateľ preto nemá ústavou ani dohovorom zaručené (základné) právo, aby na podklade jeho trestného oznámenia bolo určité konanie kvalifikované ako trestný čin. Posúdenie, či je dôvod na začatie trestného stíhania alebo je potrebné prijať iné rozhodnutie v trestnom konaní, je vo výlučnej právomoci orgánov činných v trestnom konaní.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ v rámci výkonu trestu absolvoval odborný výcvik mäsiara. Spoluziakom sťažovateľa v procese odborného mäsiarskeho výcviku bol iný odsúdený, ktorý mal podľa sťažovateľovho názoru pozitívnu anamnézu na nosičstvo hepatitídy typu C. Sťažovateľ v tejto súvislosti namieta nedostatok zistenia (diagnostikovania testom) skutočnosti, či v čase vydania zdravotného preukazu potrebného na výkon odborného výcviku mäsiara zo strany bol nositeľom vírusu hepatitídy typu C. Takto mal byť sťažovateľ ohrozovaný na zdraví nebezpečnou nákazlivou hepatitídou typu C. Z uvedených dôvodov podal sťažovateľ trestné oznámenie pre trestný čin šírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby podľa § 163 ods. 1 Trestného zákona. Predmetné trestné oznámenie bolo uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru Trenčín podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku odmietnuté. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorá bola uznesením Okresnej prokuratúry Trenčín podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá ako nedôvodná.
z odôvodnenia	<p>Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je námietka nedodržania pozitívneho záväzku štátu v podobe potreby zabezpečenia efektívneho rešpektovania sťažovateľovho súkromia a rodinného života. V tejto súvislosti sa sťažovateľ dovoľáva nedostatku rešpektovania účinnej trestnoprávnej ochrany, ktorá zahŕňa aj efektívnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní v prípade aktov týkajúcich sa sťažovateľovej telesnej a duševnej integrity. Sťažovateľ formuluje aj námietku nedostatku odôvodnenia uznesenia prokurátora.</p> <p>Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenia ústavy a dohovoru, ústavný súd už v minulosti v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že pozitívny záväzok štátu zabezpečiť efektívne rešpektovanie súkromia a rodinného života v zmysle čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 dohovoru môže implikovať požiadavku účinnej trestnoprávnej ochrany, najmä v prípade aktov dotýkajúcich sa telesnej a duševnej integrity jedinca a ďalších základných hodnôt a esenciálnych aspektov súkromného života. Pozitívny záväzok štátu v tomto smere môže zahŕňať aj požiadavku efektivity trestného vyšetrovania (rozsudok ESLP zo 4. 12. 2003 vo veci M. C. proti Bulharsku, sťažnosť č. 39272/98; m. m. napr. II. ÚS 298/2021).</p> <p>Ako vyplýva z obsahu ústavnej sťažnosti, sťažovateľ sa trestným oznámením domáhal trestného stíhania lekára a svoj neúspech v tomto smere považoval za porušenie svojich základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru. Ústavný súd však opakovane konštatuje, že právo na začatie trestného konania proti určitej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd (m. m. napr. II. ÚS 42/00, II. ÚS 398/09, III. ÚS 233/2010, IV. ÚS 423/09). Inak povedané, základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy nie je možné vykladať v zmysle garancie úspechu v konaní či zaručenia práva na rozhodnutie, ktoré zodpovedá predstavám sťažovateľa. Rovnako ani z dohovoru nevyplýva právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti tretej osobe (m. m. napr. II. ÚS 298/2021). Oznamovateľ preto nemá ústavou ani dohovorom zaručené (základné) právo, aby na podklade jeho trestného oznámenia bolo určité konanie kvalifikované ako trestný čin. Posúdenie, či je dôvod na začatie trestného stíhania alebo je potrebné prijať iné rozhodnutie v trestnom konaní, je vo výlučnej právomoci orgánov činných v trestnom konaní (m. m. napr. III. ÚS 46/2011, IV. ÚS 180/09). Vymedzenie trestného činu, stíhanie páchatel'a a jeho potrestanie je vecou vzťahu medzi štátom a páchatel'om trestného činu. Štát prostredníctvom svojich orgánov rozhoduje podľa pravidiel trestného konania, či bol trestný čin spáchaný a kto ho spáchal. Účelom tohto procesu je prioritne osvedčenie tohto vzťahu</p>

	<p>medzi páchatelom a štátom a ochrana celospoločenských hodnôt, a nie bezprostredná ochrana individuálnych subjektívnych hmotných práv oznamovateľa trestného činu (m. m. napr. II. ÚS 298/2021).</p> <p>Ak ide o sťažovateľom uvádzané dôkazné návrhy, ústavný súd opakovane konštatuje, že je výlučne na zvážení orgánov verejnej moci, vykonanie ktorého z dôkazov má pre rozhodnutie vo veci podstatný význam a vykonanie ktorého, naopak, nie je právne významné. Ústavný súd upriamuje pozornosť sťažovateľa na to, že pre vydanie rozhodnutia v trestnom konaní nie je podstatné, koľko dôkazov je vykonaných, ale aká je ich dôkazná sila. Oznamovateľ zároveň nemá ani ústavou alebo dohovorom zaručené právo dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov, resp. právo, aby orgány verejnej moci preberali alebo sa riadili ním prezentovaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. napr. II. ÚS 298/2021).</p> <p>Pokiaľ ide o odôvodnenie zamietajúceho uznesenia, ústavný súd v ňom identifikoval určité nesprávnosti, napríklad zmätočný odkaz na trestný čin nebezpečného vyhrožovania podľa § 360 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona. Ústavný súd je však v zmysle čl. 124 ústavy povolaný prioritne na ochranu ústavnosti, nie zákonnosti, preto nie je v prvom rade oprávnený vykladať podústavné právo, ale len sledovať zlučiteľnosť výkladu iných orgánov verejnej moci a postupu, ktorým sa k svojim záverom dopracujú, s ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, ktoré majú prednosť pred zákonmi. Nie každú nezákonnosť teda možno automaticky považovať aj za porušenie ústavnosti (m. m. napr. II. ÚS 23/96, II. ÚS 193/06, II. ÚS 211/06, II. ÚS 576/2012, II. ÚS 503/2020, II. ÚS 546/2020, III. ÚS 79/2022, IV. ÚS 98/2020, IV. ÚS 378/2020). Navyše, ústavný súd už v minulosti v inej veci, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie čl. 19 ústavy a čl. 8 dohovoru, dal sťažovateľovi do pozornosti deficit samostatného namietnutia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré by spočívalo v arbitrárnosti zamietajúceho uznesenia (II. ÚS 298/2021; m. m. napr. II. ÚS 132/2022).</p> <p>Z týchto dôvodov ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	práva a slobody – základné ľudské práva a slobody-právo na nedotknuteľnosť osoby, súkromia rozhodnutie-odôvodnenie

spisová značka	III. ÚS 615/2022
populárny názov	Vykonanie dokazovania
sudca spravodajca	Robert Šorl
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	20.12.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 2 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	O nevyhnutnosti vykonať súdne znalecké dokazovanie treba uviesť, že kým navrhovanie dôkazov je právom a zároveň procesnou povinnosťou strán sporu, len súd rozhodne, ktorý z navrhnutých dôkazov vykoná. Je to prejav zákonnej právomoci všeobecného súdu korigovať návrhy strán sporu, sledujúc tak rýchly a hospodárny priebeh konania, a súčasne zabezpečiť, aby sa zisťovanie

	<p>skutkového stavu držalo v mantineloch predmetu konania a aby sa neuberalo smerom, ktorý pre podstatu veci nie je relevantný.</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľka bola žalovaná v spore o určenie popretých pohľadávok, pretože poprela pohľadávku žalobkyne prihlásenú do konkurzu úpadcu. Medzi stranami bola sporná pravosť podpisov osôb konajúcich v mene úpadcu, na úverových zmluvách, z ktorých mali popreté pohľadávky vzniknúť. Sťažovateľka v spore predložila znalecký posudok znalca Nitrianskeho so záverom, že podpisy týchto osôb na zmluvách nie sú pravé. Žalobkyňa predložila znalecký posudok kriminalistického a expertízneho ústavu so záverom, že zmluvy nevykazujú znaky neoprávnených zásahov. Žalobkyňa predložila odborné stanovisko znalkyne Zelenkovej vo veci posúdenia sťažovateľkou predloženého znaleckého posudku so záverom, že znalec nemal pri overovaní pravosti sporných podpisov k dispozícii vyhovujúci porovnávajúcí materiál a že porušil stanovenú formu a obsah znaleckého posudku. Žalobkyňa predložila znalecký posudok znalkyne Saxovej so záverom, že podpis je s najväčšou pravdepodobnosťou pravý a podpis je pravý. Na návrh žalobkyne znalkyňa Zelenková podala na pojednávaní ústne do zápisnice súkromný znalecký posudok so záverom, že sporné podpisy sú najskôr pravé.</p> <p>Okresný súd žalobe vyhovel a určil, že popreté pohľadávky existujú. Okresný súd vychádzal z toho, že sťažovateľkou predložený znalecký posudok bol spochybnený a jeho hodnovernosť bola vyvrátená odborným stanoviskom znalkyne Zelenkovej. Preto vychádzal zo žalobkyňou predložených znaleckých posudkov o pravosti podpisov.</p> <p>Sťažovateľka podala odvolanie pre vady konania, skutkové a právne vady rozsudku okresného súdu. Krajský súd odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil.</p> <p>Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, pretože súdy jej nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala svoje procesné práva v miere porušenia jej práva na spravodlivý proces. Rovnako ako v odvolaní poukazovala na to, že po tom, keď okresný súd nariadil znalecké dokazovanie, ho nečakane odmietol vykonať, pričom k odôvodneniu odmietnutia pristúpil až na poslednom pojednávaní.</p> <p>Najvyšší súd uznesením z 21. júna 2022 (ďalej len ako "namietané uznesenie") odmietol dovolanie sťažovateľky ako neprípustné. Najvyšší súd konštatoval, že zo stranami predložených súkromných znaleckých posudkov, odborného stanoviska a ostatných vykonaných dôkazov bolo možné bezpečne ustáliť, že sporné podpisy na úverových zmluvách sú pravé. Preto sa nestotožnil s argumentáciou, že súdy zamietli návrh na vykonanie dokazovania, ktorým sa mala v konaní ustáliť sporná skutočnosť.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Sťažovateľka najvyššiemu súdu, opakujúc dovolaciu argumentáciu, vytýka, že nenapravil ňou namietané procesné pochybenia okresného a krajského súdu. Napriek tomu, že vo vzťahu k rozsudkom okresného a krajského súdu nie je daná právomoc ústavného súdu, ich závery a procesné postupy treba posúdiť v súvislosti s uznesením najvyššieho súdu o neexistencii dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale ani formalistická a aby bola čo najústálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu. Predmetom ústavného prieskumu bolo, či konanie súdov ako celok nevykazuje procesné pochybenia v miere porušenia práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie.</p> <p>K sťažnostnej námietke o nevyhnutnosti vykonať súdne znalecké dokazovanie</p>

treba uviesť, že kým navrhovanie dôkazov je právom a zároveň procesnou povinnosťou strán sporu, len súd rozhodne, ktorý z navrhnutých dôkazov vykoná. Je to prejav zákonnej právomoci všeobecného súdu korigovať návrhy strán sporu, sledujúc tak rýchly a hospodárny priebeh konania, a súčasne zabezpečiť, aby sa zisťovanie skutkového stavu držalo v mantineloch predmetu konania a aby sa neuberalo smerom, ktorý pre podstatu veci nie je relevantný. Ústavný súd do tejto právomoci všeobecných súdov zasahuje len výnimočne, ak by odôvodnenie odmietnutia vykonať navrhnutý dôkaz bolo ústavne nekonformné alebo by bez jeho vykonania nebolo možné bezpečne ustáliť skutkový stav.

Najvyšší súd posudzoval, či nešlo o dôkaz, ktorý by mohol mať vplyv na skutkový stav, ktorý by z vykonaných dôkazov nebolo možné bezpečne ustáliť. Okresný súd uviedol, ktoré vykonané dôkazy vo vzájomnej súvislosti dostatočne presvedčivo odôvodňovali záver o pravosti sporných podpisov. Žalobkyňa predložila súkromný znalecký posudok Saxovej ako aj odborné vyjadrenie Zelenkovej. Naproti tomu sťažovateľka predložila len znalecký posudok Nitrianskeho, ktorý bol všeobecnými súdmi v súlade s princípom okamžitej aplikability procesných predpisov správne vyhodnotený ako listinný dôkaz. Súdny zohľadnil aj to, že v mene úpadcu popreté pohľadávky z úverových zmlúv písomne uznal, boli evidované v účtovníctve a splácané. Keďže žalobkyňa uniesla dôkazné bremeno preukázania existencie popretých pohľadávok, je ústavne udržateľný záver, že nebolo nevyhnutné a hospodárne vykonať nariadené znalecké dokazovanie.

Súdny sa náležite vysporiadali s námietkou o nevyhovení žiadosti sťažovateľky o odročenie pojednávania pre účel predloženia súkromného znaleckého posudku. K tomu uviedli, že predkladanie dôkazov nemožno zúžiť len na konanie posledného pojednávania, keďže sťažovateľka mala počas celého konania možnosť predkladať dôkazy, minimálne od spochybnenia ňou predloženého znaleckého posudku. Advokátom zastúpená sťažovateľka si musela byť vedomá, že po nadobudnutí účinnosti Civilného sporového poriadku ňou predložený znalecký posudok Nitrianskeho nespĺňa požiadavky súkromného znaleckého posudku. Aj vzhľadom na vývoj sporu sa sťažovateľka nemala uspokojiť len s predložením znaleckého posudku, nevyhovujúcim novým procesným normám. Rozsah dôkazného bremena sťažovateľky sa odvíjal od miery aktivity žalobkyne. Pokiaľ chcela byť v spore úspešná, nič jej nebránilo vyvinúť tomu zodpovedajúcu dôkaznú iniciatívu. Preto bolo v súlade s kontradiktornosťou sporu konštatovanie súdov, že sťažovateľka neuniesla dôkazné bremeno v nadväznosti na intenzívnejšiu procesnú aktivitu žalobkyne. Nemožno súhlasiť so sťažovateľkou, že jej právo predložiť súkromný znalecký posudok predchádza právo súdu nariadiť znalecké dokazovanie. Zo systematického členenia dôkazných prostriedkov nevyplýva prioritizácia niektorého z nich, keďže žiaden dôkaz nemá predpísanú zákonnú silu.

Nemožno sa stotožniť ani s námietkou porušenia princípu rovnosti zbraní, ktorý je súčasťou práva na spravodlivý súdny proces. Sťažovateľka mala vytvorený dostatočný priestor na uplatnenie prostriedkov procesnej obrany a útoku. Už v decembri 2015 žalobkyňa na základe informácií od znalkyne Zelenkovej spochybnila obsah a formu sťažovateľkou predloženého znaleckého posudku. S istotou musel byť presun dôkaznej iniciatívy sťažovateľke zrejmy od septembra 2018, keď boli vykonané súkromný znalecký posudok Saxovej odborné vyjadrenie a výsluch znalkyne Zelenkovej. Od septembra 2018 do marca 2019, keď súd nariadil znalecké dokazovanie, mala sťažovateľka možnosť zabezpečiť dôkazy preukazujúce jej tvrdenia. Obidve strany sporu mali zabezpečené rovnaké procesné práva a možnosti. Dôkazná pasivita sťažovateľky spôsobila, že žalobkyňa jej prislúchajúce dôkazné bremeno uniesla, čo nie je porušením rovnosti strán sporu.

Pri námietke o prekvapivom postupe okresného súdu treba zohľadniť, že okresný súd neporušil kogentné procesné normy, keďže spôsob nariadenia znaleckého dokazovania a upustenie od vykonania nariadeného znaleckého dokazovania nie

	<p>sú explicitne upravené. Preto neboli sťažovateľke odňaté procesné práva tým, že okresný súd nevyhovel jej žiadosti o odročenie pojednávania pre účel predloženia súkromného znaleckého posudku. Po doručení uznesenia o zrušení uznesenia o ustanovení novej znalkyne a predvolania na pojednávanie sťažovateľke nič nebránilo v tom, aby zistila, či súd pokračuje v úkonoch nariadeného znaleckého dokazovania, resp. aký ďalší procesný postup súd zvolil. O tom, že postup okresného súdu nebol a ani nemohol byť pre sťažovateľku prekvapivý, svedčí aj to, že po zrušení uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania novou znalkyňou, okresný súd stranám sporu nedoručil uznesenie o ustanovení iného znalca, ako tomu bolo v prípade novej znalkyne.</p> <p>Treba súhlasiť s tým, že uznesením o ustanovení znalca rovnako ako uznesením o nariadení znaleckého dokazovania nie je súd viazaný. Hoci mohol okresný súd oznámiť stranám sporu zámer nevykonať nariadené znalecké dokazovanie v predvolaní alebo v uznesení o zrušení, nemožno dospieť k záveru o porušení procesných práv sťažovateľky v ústavnoprávnej intenzite. V okolnostiach veci sťažovateľky, keď dôkazná iniciatíva svedčala v prospech žalobkyne a sťažovateľka mala od spochybnenia ňou predloženého znaleckého posudku dostatok času na predloženie ďalších dôkazov, bol postup súdov v súlade s princípmi sporového konania.</p> <p>S ohľadom na vyššie uvedené ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>dokazovanie-dôkazné prostriedky občianske súdne konanie-Civilný sporový poriadok znalec, znalecký posudok-súdny dovolacie dôvody-zmätočnosť dovolanie-prípustnosť dokazovanie-v občianskom súdnom konaní znalec, znalecký posudok-znalecké dokazovanie dokazovanie-opomenutie dôkazov (nevykonanie dôkazov)</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.